

GOEIE BESTUURSPRAKTYKE VIR SUKSESVOLLE BOERDERY

DEUR DR PHILIP THEUNISSEN

Ekonomies gesproke is 'n goedbestuurde boerdery een wat konstant 'n groter wins as soortgelyk gestruktureerde boerderye in dieselfde geografiese omgewing maak. Omdat eksterne makro-ekonomiese faktore, soos prys, dikwels 'n totale bedryf affekteer, is dit belangrik dat 'n boerdery se wins relatief tot 'n bedryf vergelyk moet word en nie net op 'n individuele vlak beoordeel word nie. Sodoende kan individuele bestuursvaardighede gedurende uitsonderlik voorspoedige én swak tye geïdentifiseer word.

Winsgewende boere bou hulle boerderye op rondom suksesvolle bestuurspraktyke eerder as suksesvolle boerderypraktyke. Daar is 'n belangrike verskil! Meeste boere het merkwaardige vordering gemaak ten opsigte van operasionele effektiwiteit. In die meeste geval het die bestuurspraktyke egter nie in pas met die operasionele vordering gebly nie. In hierdie reeks artikels sal daar aangetoon word hoe die beproefde bestuurspraktyke sistematies in boerderye aangewend kan word met die oog op die verbetering van winsgewendheid. Daar is beduidende verskille tussen winsgewende en nie-winsgewende boere. Sommige verskille is in areas waar daar wel veranderinge aangebring kan word terwyl ander verskille nie maklik verander kan word nie. Suksesvolle boere is denkende boere. Dit verg die vermoë om obserwasie in inligting, inligting in kennis, kennis in begrip en begrip in wysheid te omskep. Met behulp van die wysheid kan die goeie bestuurspraktyke op die plaas geïmplimenteer word.

DIE 12 AREAS VAN GOEIE BESTUURSPRAKTYKE

- AREA 1: Algemene bestuur
- AREA 2: Finansiële bestuur
- AREA 3: Produksiebestuur
- AREA 4: Bemarkingsbestuur
- AREA 5: Menslike hulpbronnbestuur
- AREA 6: Aankoopbestuur
- AREA 7: Meganisasiebestuur
- AREA 8: Risikobestuur
- AREA 9: Administratiewe bestuur
- AREA 10: Volhoubare bestuur
- AREA 11: Erfopvolgingsbestuur
- AREA 12: Bestuursinligting

Risiko word gedefinieer as die moontlikheid van 'n onverwagse uitkoms. In die geval van 'n boerdery is die risiko's waarskynlik groter as vir 'n gewone besigheid omdat klimaat 'n wesentlike invloed op die finansiële resultate het. Die verskil tussen sukses en mislukking kan dus op die einde aan risikobestuur toegeskryf word.

Risikobestuur is die proses van identifisering, meting en bestuur van onsekere gebeurtenisse. Die basiese uitgangspunt is dus dat die doelwitte wat in die nabye toekoms bereik wil word eers deur middel van 'n begroting geantisipeer word. So 'n begroting is dus 'n aanduiding van wat bereik kan word indien toestande normaal verloop. Die volgende stap is om dan te bepaal wat alles verkeerd kan loop wat die boerdery sal verhoed om sy doelwitte te kan bereik. Daarna moet die risiko's bestuur word.

Die bepaling van risiko behels drie stappe. Eerstens moet die verskillende risiko's geïdentifiseer word. Daarna moet die impak van elke risiko in finansiële terme gemeet word. Laastens moet die risiko's in prioriteitsvolgorde gerangskik word.

Wanneer die risiko's gekwantifiseer is, moet daar besluit word hoe dit bestuur gaan word. Die boer het drie keuses hoe hy die risiko's kan bestuur. Eerstens kan hy 'n bepaalde risiko vermy deur sy doelwitte te verander sodat die risiko geëlimineer word. Tweedens kan hy die risiko aanvaar en dit dan dienooreenkomstig bestuur. Derdens kan hy die risiko deel of verplaas deur homself daarteen deur middel van versekering te beskerm.

Versekering kan verskeie vorme aanneem. Dit kan direk by 'n versekeraar verseker word. Die boer kan sy risiko met 'n medeboer deel deur byvoorbeeld bates gesamentlik aan te koop of hy kan prysrisiko byvoorbeeld op SAFEX verskans.

GOEIE BESTUURSPRAKTYKE 8.

RISIKOBESTUUR

Hoe om te begin:

- Sit eers die omvang van die ontleding uiteen. Besluit of die boerdery as geheel ontleed moet word, of slegs een vertakking ontleed moet word en of slegs een proses binne 'n vertakking ontleed moet word.
- Identifiseer die riskante gebeurtenisse wat moontlik 'n negatiewe uitwerking op die boerdery as geheel, of dan die spesifieke gedeelte van die boerdery, se vermoë kan hê.
- Bepaal die risiko op grond van die waarskynlikheid dat dit kan voorkom en ook die impak wat dit op die boerdery kan hê.
- Rangskik die risiko's volgens hulle relatiewe belangrikheid vir die boerdery en besluit of elke risiko aanvaarbaar is of nie.
- Ontwikkel bestuurstrategieë wat of die moontlike voorkoms van 'n risiko of die impak daarvan kan verminder.
- Herhaal die hele oefening nadat die bestuurstrategieë ontwikkel is om opnuut die boerdery se blootstelling aan risiko te bepaal en om te bepaal of die strategieë wat in plek is aanvaarbaar is.

Bepaal u bestuursvermoë ten opsigte van goeie bestuurspraktyke met hierdie kort toets. Soos met enige self-evalueringsoefening sal die resultaat slegs van nut wees as u eerlik, realisties en reguit op die vrae antwoord. Die uitslag is dus so goed soos wat u dit self gaan maak.

8. RISIKOBESTUUR

	Ja	Nee
8.1. U glo nie aan versekering nie en dink nie dat onvoorsiene skade 'n groot finansiële impak op u boerdery kan hê nie;	☐	☐
8.2. U neem berekende maar nie onverskillige risiko's nie;	☐	☐
8.3. U boerdery is in verskillende vertakings gediversifiseer;	☐	☐
8.4. U erken dat dit soms nodig is om kanse te waag;	☐	☐
8.5. U verskans goeie pryse eerder as om vir die hoogste pryse te gaan;	☐	☐
8.6. U hou altyd 'n "nooduitgang" oop indien sekere planne skeefloop;	☐	☐
8.7. U oorweeg verskeie positiewe en negatiewe opsies tydens u besluitneming;	☐	☐
8.8. U monitor die boerdery se aktiwiteite om probleme betyds te identifiseer;	☐	☐
8.9. U weet hoeveel risiko u boerdery kan dra (kontantvloei, skuld, oesverlies, lewensverlies);	☐	☐
8.10. U het gebeurlikheidsplanne in plek.	☐	☐

Die korrekte antwoord op vraag 1 is NEE. Daarna is al die korrekte antwoorde JA. Vraag 1 verteenwoordig die verpligte vaardigheid wat u ten opsigte van die bestuursterrein móét uitvoer. Indien u punte hier verloor het moet u dit onmiddelik in u boerdery gaan regstel. Afdeling 2 (Vraag 2 – 4) verteenwoordig die basiese bestuursvaardighede. U behoort hier ook volpunte te behaal. Maak seker waar u punte verloor het en stel dit reg in u boerdery. Afdeling 3 (Vraag 5 – 7) verteenwoordig gevorderde bestuursvaardighede. Indien u hier 'n hoë persentasie behaal het, is dit 'n teken dat u oor bogemiddelde bestuursvaardighede beskik en meer as die nodige doen om u boerdery reg te bestuur. Afdeling 4 (Vraag 8 – 10) verteenwoordig die gesofistikeerde bestuursvaardighede. Indien u hier 'n hoë persentasie behaal het, is u aan die voerpunt van boerderybestuur. U het al die bestuursvaardighede onder die knie, u is innoverend en u implementeer vernuwings in u boerdery.

VERDERE INLIGTING:

Agricultural Extension Publications (ISU): www.extension.iastate.edu
Farm Business Planning Manual: www.ext.nodak.edu
Computus Bestuursburo: www.computus.info
Agribiz: www.agribiz.com
Ten habits of highly profitable farmers: www.agriweb.com
Farm Management by Ronald Kay & William Edwards